

: เกษตรทฤษฎีใหม่ :

ศาสตร์พระราชาสู่ โคก หนอง นา โมเดล

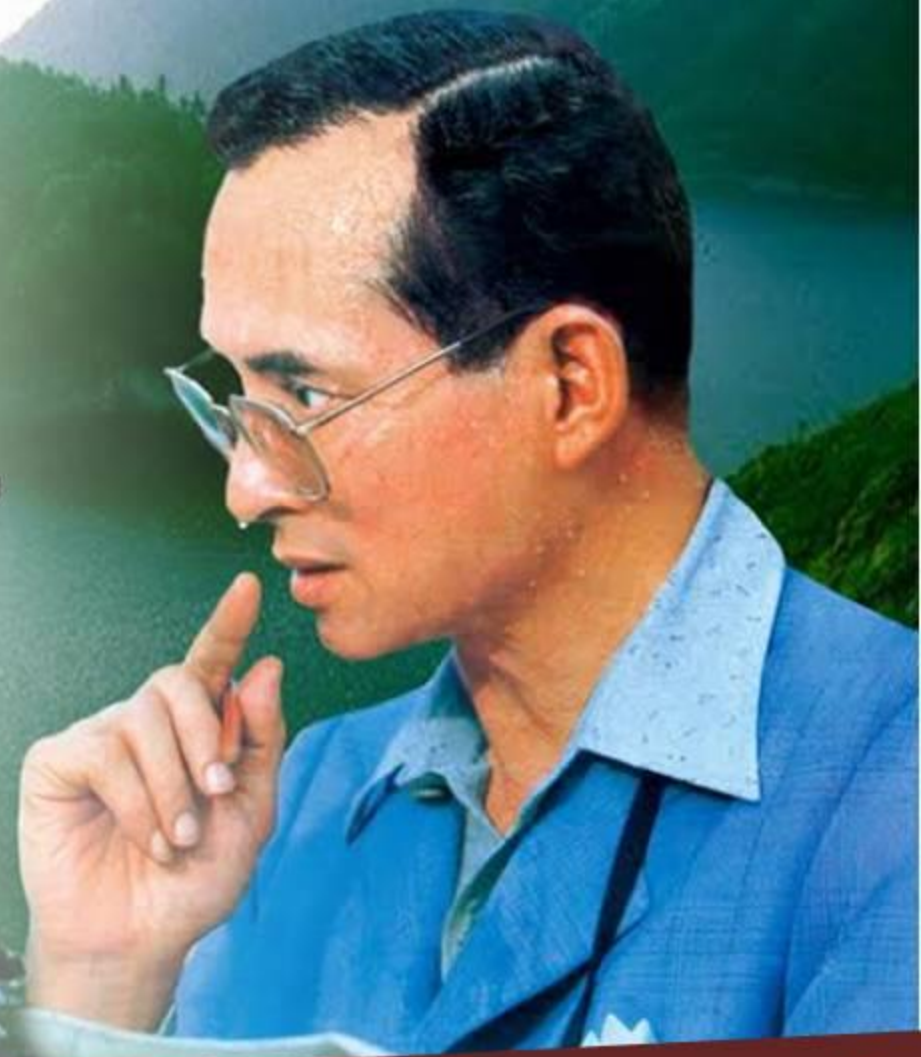
นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ
อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

“

พระมหากษัตริย์ องค์เดียวในโลก
ที่เป็นทั้งนักวิทยาศาสตร์ นักคิด นักสร้างนวัตกรรม
นักเกษตร และยังทรงเชี่ยวชาญในทุก ๆ ด้าน
คือ ในหลวง รัชกาลที่ 9

”

ศาสตร์พระราชา ที่เรียกว่า “เกษตรทฤษฎีใหม่”

ศาสตร์

คือ องค์ความรู้
เมื่อมีการนำไปปฏิบัติ
ก็จะถูกเรียกว่า

ที่ถูกทดลอง ถูกพัฒนาอย่างเป็นระบบ
และปฏิบัติจนเห็นผลเป็นรูปธรรม
“ทฤษฎีใหม่”

ทฤษฎีใหม่

ศาสตร์พระราชา ที่เรียกว่า “เกษตรทฤษฎีใหม่”

ทฤษฎีเก่า

การเก็บน้ำตามฤดูกาลไว้ในที่รองรับน้ำ เช่น เขื่อน/อ่างเก็บน้ำ และใช้ประโยชน์จากน้ำโดยรอให้น้ำผ่านทางคลองชลประทานไปยังพื้นที่เกษตรนั้น ซึ่งเป็นการใช้น้ำร่วมกันในทั่วทุกพื้นที่รองรับน้ำ

ทฤษฎีใหม่

การสร้างพื้นที่รองรับน้ำในพื้นที่ของตนเองเพื่อใช้ในการเกษตร โดยไม่ต้องรอน้ำตามฤดูกาลจากเขื่อน/อ่างเก็บน้ำ ด้วยการยอมปรับพื้นที่ทำการเกษตร 20 - 30% สร้างเป็นพื้นที่รองรับน้ำ จะทำให้มีน้ำเพียงพอต่อการทำเกษตรในพื้นที่ของตนเอง ที่เรียกพื้นที่รองรับน้ำเป็นภาษาทั่วไปว่า ขุดสระน้ำ ขุดหนองน้ำ ทำโคก สร้างฝาย ขุดคลองไส้ไก่ และสามารถปั้น/สร้างคันนาให้มีขนาดใหญ่ เพื่อปลูกพืช ผักเกษตรอื่นๆ ไร่รับประทานได้

ประโยชน์ของทฤษฎีใหม่

การสร้าง “คันนา” ช่วยกั้นน้ำหลาก
ไม่ให้ไหลท่วมในพื้นที่เกษตร

คันนาที่สูง ทำให้มีน้ำขังในนามาก
ปลาและสัตว์น้ำก็ได้มาอาศัย

ข้าวจะโตไวและงอกงาม
จากปุ๋ยธรรมชาติ คือ ขี้ปลา

เมื่อมีปลา มีสัตว์น้ำอาศัย ก็จะช่วยกันดูแล
คอยกินแมลง และวัชพืชที่ก่อกรวนต้นข้าว
ช่วยประหยัดยาม่ายา ยาม่าแมลง

สุขภาพดี มีพืช ผัก ปลอดภัย
ไว้รับประทานในครอบครัว

โคกหนองนา โมเดล

โลก หนอง นานา

คือ การทำเกษตรกรรมที่ถูกพัฒนาจากบรรพบุรุษ โดยการปรับเปลี่ยนจากฐาน จากดิน จากอารยธรรม จากบริบทของพื้นที่ จากวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบไม่มีที่สิ้นสุด

แบ่งเป็น
๓ ระดับ

ศาสตร์พระราช
: ปรัชญา

ทฤษฎี
บันได ๙ ขั้น

การปฏิบัติ

ทฤษฎีบันได ๙ ชั้น

สู่ความยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ทฤษฎีบันได ๙ ขั้นสู่ความพอเพียง

ขั้นก้าวหน้า

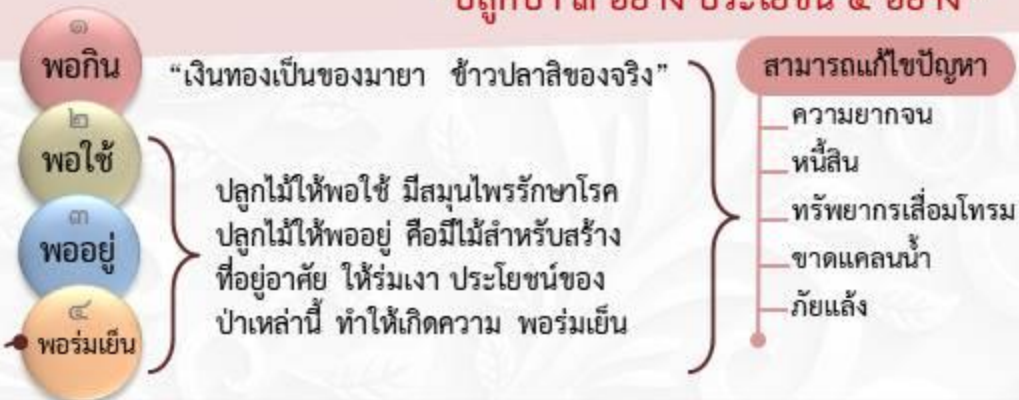
ขั้นพื้นฐาน

- 1 พอกิน
- 2 พอใช้
- 3 พออยู่
- 4 พอเริ่มเย็น

ความรู้ + คุณธรรม

ขั้นพื้นฐาน ๑ - ๔ ชั้นแรก สร้างได้ด้วยการ
“ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง”

ขั้นก้าวหน้า
๕ - ๙ ชั้น

เกษตรทฤษฎีใหม่ : หลักการออกแบบพื้นที่ด้วยภูมิสังคม

โลก **หนอง** **นา**
โมเดล

หลุมขนมครก

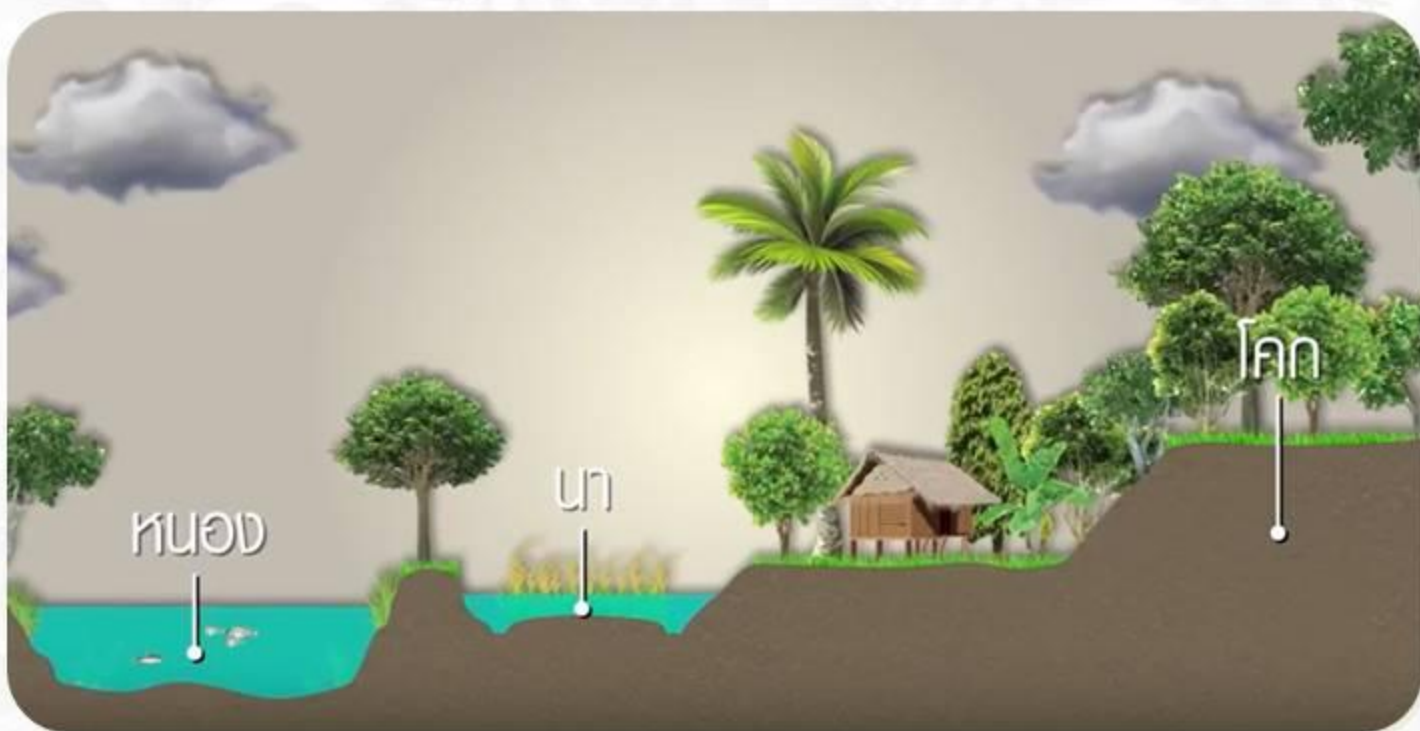

ภูมิสังคม

หลักการออกแบบพื้นที่ด้วยภูมิสังคม : สังคม สำคัญกว่า ภูมิ เพราะฉะนั้นต้องออกแบบตามคนอยู่
(วัฒนธรรมการกิน การอยู่ที่แตกต่างกัน พืช ผักที่กินแตกต่างกัน ความต้องการย้ายของพืช ผัก ต่างกัน)

การออกแบบหลุมขมครก โคก หนอง นา
ต้องคำนึงถึงตัวแปรสำคัญ คือ “ดิน น้ำ ลม ไฟ และ คน”

หลักการออกแบบพื้นที่ด้วยภูมิสังคม

รู้จักดิน
รู้ลักษณะของดิน
และรู้วิธีปรับปรุงดิน

รู้จักรักษาน้ำ (ฝน)
จากธรรมชาติ
การรู้จักทางน้ำเข้าออก
เพื่อวางตำแหน่งหนองน้ำ
ที่เหมาะสม

เตรียมพื้นที่
เพื่อใช้ประโยชน์
จากทิศทางลม

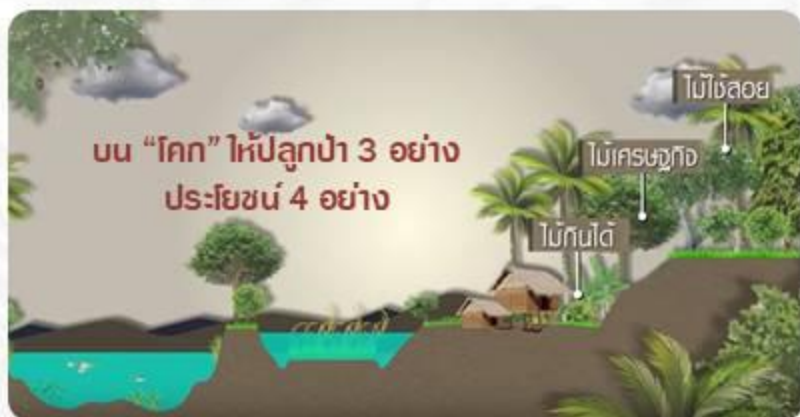

สำรวจทิศทาง
ของดวงอาทิตย์
ในแต่ละฤดู
เพื่อใช้ประโยชน์จากแสงแดด

หัวใจสำคัญคือ
ความต้องการของ “คน”
ออกแบบตามความต้องการ
และวิถีชีวิต
ความเป็นอยู่ของคน

การเก็บน้ำด้วยโคก หนอง นา โมเดล

การเก็บน้ำจากธรรมชาติ (น้ำฝน) ไว้ใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ

การเก็บน้ำด้วยโคก หนอง นา โมเดล

๑. หนอง : การขุดหนองน้ำ
ต้องคำนึงถึงปริมาณน้ำฝนและขนาดของพื้นที่
และต้องขุดให้คนไค้ มีระดับตื้นลึกแตกต่างกัน
ต้องมีการคำนวณปริมาตรน้ำเพื่อให้เพียงพอ
ต่อการใช้ประโยชน์

การเก็บน้ำด้วยโคก หนอง นา โมเดล

๒. โคก : การเก็บน้ำบนโคก

โดยการเอาดินที่ขุดหนองมาถมเป็นโคก การเก็บน้ำคือเก็บไว้บนดินในระบบรากของต้นไม้ การปลูกต้นไม้บนโคกควรปลูกไม้ ๕ ระดับ ไม่น้อยกว่า ๒๑ ชนิด และน้ำที่ถูกเก็บไว้จะช่วยสร้างความชุ่มชื้นให้กับดิน

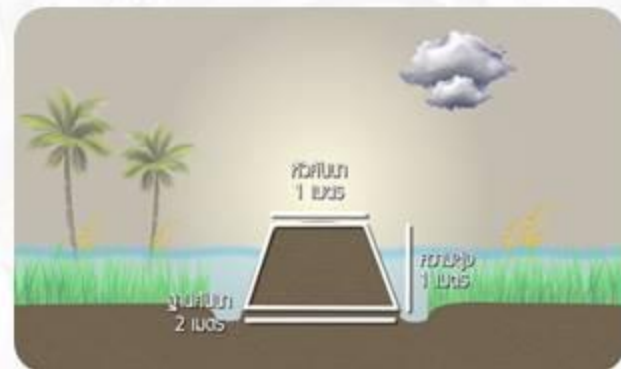

การเก็บน้ำด้วยโคก หนอง นา โมเดล

๓. นา : การเก็บน้ำในนา

ทำได้ด้วยการยกหัวคันนาขึ้นสูง นาที่ทำก็เป็น
น่าน้ำลึก ทำให้มีผลผลิตดี บนหัวคันนาสามารถ
ปลูกพืชผักสวนครัวนำไปขายได้ เปรียบเหมือนมี
“หัวคันนาทองคำ”

การเก็บน้ำด้วยโคกหนองนา โมเดล

๔. คลองไส้ไก่ :

คือลำคลองเล็ก ๆ ที่คดเคี้ยวไปมาอยู่ในพื้นที่ เป็นการจัดการน้ำเพื่อให้น้ำเดินทางในพื้นที่ เกษตรอย่างทั่วถึง และถ้ามีบ่อพักน้ำเป็นระยะ จะทำให้น้ำซึมได้อย่างทั่วถึง เป็นการลดภาระ การรดน้ำ

การเก็บน้ำด้วยโคก หนอง นา โมเดล

๕. ฟายชะลอน้ำ :

สร้างขึ้นเพื่อดักตะกอนจากคลองไส้ไก่ หรือ
ทางน้ำต่าง ๆ ฟายจะช่วยลดความแรงของน้ำ
และตะกอน และยังนำตะกอนที่ได้มาทำปุ๋ย
หมักได้อีกด้วย

โคก หนอง นา พลิกพื้นที่แล้ง

“พระอาจารย์สังคม ธนปัญญา” เห็นความทุกข์ เห็นความแห้งแล้ง ความลำบาก ทุกข์ยากของคน จึงได้ใช้หลัก “อริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค” และได้ให้น้อมนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางปฏิบัติให้เกิดทางพ้นทุกข์

ยายทา คุณวันทา บุญปัญญา เกตรกรคนแรกของ จ.สุรินทร์ ที่ทำการเกษตรแบบโคก หนอง นา ปี ๒๕๑๖ เป็นคนมุ่งมั่น ไร่เรียงแจ่มใส แต่คนในครอบครัวไม่เห็นด้วย

คุณสำเร็จ สีโกตะเพชร ชาวจังหวัดสุรินทร์ เชื่อมั่นในอาชีพเกษตรกรรวมว่าจะเป็นอาชีพที่สร้างความมั่นคงให้ชีวิตได้ และเชื่อว่าโคก หนอง นา คือแนวคิดที่ทำให้ชาวบ้านเข้าใจและปฏิบัติตามได้ง่ายขึ้น

คุณสงคราม ขุนสิริ ไม่เชื่อว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ และการทำไร่ ทำนาแบบผสมผสาน จะทำให้ยั่งยืน จนกระทั่งเห็นผลที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่

คุณบุสดี ขุนสิริ เกษตรที่รักในการทำเกษตร โดยมีครอบครัวสนับสนุน เห็นด้วย และ ร่วมกันพัฒนาพื้นที่ตามแบบ โคก หนอง นา

คุณณัชชา แก้วมาลา อดีตสาวโรงงาน เชื่อมั่นในอาชีพเกษตรกรรม ไม่มีเงินเดือน ไม่มีเงินใช้ แต่มีกินทุกเดือน และมีกินทุกวัน

คุณจรัส คำงาม มีพอกินพอใช้จากการทำเกษตร และเผื่อแบ่งปัน พี่ช ผล ให้เพื่อนบ้าน ด้วยความตระหนักคิดว่า "การสร้างความดี มีแต่คุณ จะช่วยหนุนนำให้สุขทุกคืนวัน"

คุณคำนิง อารีเอื้อ ช่างซ่อมจักรยายน คิดมาตลอดว่าการทำนา ก่อให้เกิดหนี้สิน จนได้มาลงมือทำ และเปลี่ยนความคิด มาเป็นเกษตรกร จนยึดเป็นอาชีพหลักในปัจจุบัน

วิถีชีวิตที่แตกต่าง

ความคิดที่หลากหลาย

ความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจพอเพียง

คือแนวทางที่ทำให้อยู่รอดและอยู่ได้

โคก หนอง นา
โมเดล

โคกหนองนา พลิกพื้นที่แล้ง

โคกหนองนา
พลิกพื้นที่แล้ง
(ตอน 1)

โคกหนองนา
พลิกพื้นที่แล้ง
(ตอน 2)

โคก หนอง นา ดาราโมเดล

โคก หนองนา ไม่อยากอย่างที่คิด

โดยบริหารพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน คือ 30 : 30 : 30 : 10

ความยาก คือ

- การเปลี่ยนวิธีคิด
- การเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่ๆ

ปัจจัยความสำเร็จ

- ความเห็นพ้องต้องกัน
- การเอาใจใส่ดูแล
- ความมีเหตุผลทำแบบเกื้อกูล

โคก หนอง นา คือ ที่พึ่ง

เพื่อการแก้ไขปัญหาวิกฤติด้านอาหาร

ความท้าทาย

- ความไม่เข้าใจของคน
- การดูหมิ่นเหยียดหยามว่าจะไม่สำเร็จ

โคก หนอง นา โมเดล เพื่อการจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

จากศาสตร์พระราชาสู่ การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
วิกฤตน้ำของประเทศไทยจะถูกแก้ไขได้ด้วยการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน
ในรูปแบบของ **โคก หนอง นา**

ใ

คก หนอง นา
โมเดล

